

คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น

รัชตพล ชัยเกียรติธรรม¹

(Received: April 3, 2019; Revised: June 24, 2019; Accepted: July 30, 2019)

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมคำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น รวมถึงวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนคำและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น โดยพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานรวบรวมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน จำนวน 3 เล่ม ได้แก่ พจนานุกรม พ.ศ. 2554 พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 1-2 และ เล่ม 3 รวมถึงพจนานุกรมฉบับมติชน และ “คลังคำ” รวมทั้งสิ้น 5 เล่ม โดยนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นรวบรวมจากพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นเหนือ จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง และพจนานุกรมภาษาล้านนา พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นอีสาน จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ และพจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นใต้ จำนวน 2 เล่ม ได้แก่ พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525 และพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้พุทธศักราช 2550 รวมทั้งสิ้น 6 เล่ม โดยงานวิจัยนี้ใช้ทฤษฎีการสร้างคำของ George Yule และหลักการสร้างคำในภาษาไทยเพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในพจนานุกรมฉบับต่างๆ ดังกล่าว ผลการศึกษาพบว่า คำสลับพยางค์มีจำนวนทั้งสิ้น 3,953 คำ แบ่งเป็นพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐาน จำนวน 2,840 คำ คิดเป็นร้อยละ 71.89 และพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นจำนวน 1,113 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.11 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานมีมากกว่าภาษาไทยถิ่น 1,727 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.78 ด้านลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นปรากฏทั้งหมด 6 ลักษณะ จำนวนทั้งสิ้น 849 คู่ ทั้งนี้การใช้ คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐานกับคำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น มีจำนวนมากที่สุด 416 คู่ คิดเป็นร้อยละ 49.00 ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า จำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐาน

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ
Email: meebearxiong@gmail.com

ปรากฏมากกว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่น ซึ่งเป็นผลมาจากระบบเสียงและระบบการเขียน ระบบคำและระบบความหมาย

คำสำคัญ: คำสลับพยางค์ ภาษาไทยมาตรฐาน ภาษาไทยถิ่น

The Switched Syllable Words in Standard Thai and Regional Dialects

*Rathchataphol Chaikiattitham*¹

Abstract

This study aimed to compile switched syllable words in standard Thai and regional Thai dialect dictionaries and to analyze and compare the frequency and use of switched syllable words based on the dictionaries. The corpus used in this study were switched syllable words that had appeared in five volumes of standard Thai Dictionaries including Royal Institute Dictionary (2011), Dictionary of New Words Vol.1-2; Dictionary of new words vol.3; Matchon Dictionary; and “Khlang Kham” Dictionary. The data from these dictionaries were analyzed and compared with those in six Regional Thai dialect dictionaries including two volumes of Northern Thai Dialect Dictionary: Lanna-Thai Dictionary (Mae Fah Luang Edition), and Lanna Language Dictionary; two volumes of North Eastern Thai Dialect Dictionary: Isaan-Thai-English Dictionary, and North Eastern Thai Dialect Dictionary; and two volumes of Southern Thai Dialect Dictionary: Southern Thai Dialect Dictionary (1982), and Southern Thai Dialect Dictionary (2007); The word formation theory of George Yule and principle of Thai word formation are implemented in this study. Research Findings: There are 3,953 switched syllable words in standard Thai and regional dialects dictionaries, in which 2,840 switched syllable words appeared in standard Thai Dictionary, (71.89%) and 1,113 switched syllable words occurred in Thai regional dialects Dictionary (28.11%). The number of the switched syllable words in standard Thai was 1,727 words higher than those in the regional Thai dialect, accounting for 43.78%. There were six common methods of switched syllable word formation in both

¹ Asst. Prof., Thai Department, Faculty of Humanities and Social Science, Payap University
Email: meebearxiong@gmail.com

standard Thai and regional dialects according to 849 pairs of the switched syllable word in this study. Double switched syllable words in standard Thai and Disappeared switched syllable words in Thai regional dialects of the highest use, which accounts for 416 pairs or 49.00 % of the total. This research findings reveal the number and the use of switched syllable words in standard Thai is higher than those in Thai regional dialects because of phonological, orthographical, morphological and semantic systems.

Keywords: The switched syllable words, standard Thai, Thai regional dialects

บทนำ

ภาษาไทยนับเป็นภาษาหนึ่งในภาษาตระกูลไท (Tai Language Family) มีลักษณะเป็นภาษาคำโดด (Isolating Language) หรือคำพยางค์เดียว (Monosyllabic Language) โดยไม่ต้องเปลี่ยนรูปคำ เพื่อแสดงเพศ พจน์ การก หรือกาล ก็แสดงความหมายชัดเจนเข้าใจและสื่อความได้ทันที อย่างไรก็ตามก็ตีลักษณะเพียงคำโดดในภาษาไทยอาจไม่เพียงพอต่อการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร จึงจำเป็นต้องสร้างคำในภาษาไทยให้มีลักษณะมากพยางค์เพิ่มขึ้นตามทฤษฎีการสร้างคำ (Word Formation) เช่น การซ้ำ (Reduplication) การประสม (Compounding) การเปลี่ยนหน้าที่ (Function Shift) การรวมคำ (Blends) เป็นต้น (Yule, 1985) รวมถึงแนวคิดลักษณะการสร้างคำในภาษาไทย เช่น คำมูล คำประสม คำซ้อน คำสมาส เป็นต้น (Phraya Oupakitsinlapasarn, 1996; Thonglor, 2007) ซึ่งสามารถปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ได้ เช่น คำมูล เกสา-สาเก จารุ-รุจา, คำประสม ใจอ่อน-อ่อนใจ ไปไม่-ไม่ไป, คำซ้อน แปรผัน-ผันแปร เศร้า-โศก-โศกเศร้า, คำสมาส คุณธรรม-ธรรมคุณ บรรณสาร-สารบรรณ เป็นต้น และคำสลับพยางค์บางคำเมื่อสลับพยางค์กันแล้วทำให้เกิดการเปลี่ยนหน้าที่ (Function Shift) เช่น “ใจอ่อน” หมายถึง ว. ยอมง่าย, สงสารง่าย (Royal Institute of Thailand, 2013, p. 342) “อ่อนใจ” หมายถึง ก. เหนื่อยใจ, ระอาใจ, ท้อใจ (Royal Institute of Thailand, 2013, p. 1386) เป็นต้น ฉะนั้นทฤษฎีการสร้างคำรวมถึงแนวคิดการสร้างคำในภาษาไทยดังกล่าวสามารถทำให้เกิดคำสลับพยางค์ในภาษาไทยได้เป็นจำนวนมาก

นอกจากนี้คำสลับพยางค์ยังได้ปรากฏในภาษาไทยถิ่นต่างๆ ที่ใช้แตกต่างจากภาษาไทยมาตรฐานอย่างเช่น คำว่า “บ่อน้ำ” ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ว่า /bɔː²na:m⁴/³ ภาษาไทยถิ่นเหนือว่า /na:m⁴bɔː²/⁴ คำว่า “ข้าวตัง” ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ ว่า /kha:w³ taŋ¹/⁵

³ เลข ² ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ และเลข ⁴ ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับสูงตามลำดับ (Naksakul, 2008, pp. 167-168)

⁴ เลข ⁴ ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับสูง-ขึ้น และเลข ² ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ-ตกตามลำดับ (Chaing Mai Rajabhat University, 2007, p. ต)

⁵ เลข ³ ใช้เสียงวรรณยุกต์ระดับเปลี่ยนตก และเลข ¹ ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับกลางตามลำดับ (Naksakul, 2008, pp. 169-170)

ภาษาไทยถิ่นใต้ ว่า /taŋ⁷kha:w⁵/” (Burusphat, 2000, p. 8) จะเห็นได้ว่า คำภาษาไทยถิ่นต่างๆ ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ได้เช่นเดียวกับภาษาไทยมาตรฐาน

ดังนั้นการสร้างคำในลักษณะคำสลับพยางค์จึงปรากฏได้ทั้งในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น โดยมีลักษณะการใช้ที่เหมือนและแตกต่างกันเมื่อสลับพยางค์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะการสร้างคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเพื่อรวบรวม วิเคราะห์ และเปรียบเทียบจำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น อันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ภาษาไทยทั่วไป รวมถึงชาวต่างประเทศที่สนใจศึกษาและใช้คำสลับพยางค์ที่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นต่างๆ เพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ ทั้งยังเป็นการรวบรวมข้อมูลอนุกรมคำสลับพยางค์พื้นฐานสำคัญให้แก่ผู้ใช้ภาษาไทยทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่สนใจศึกษาภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นต่างๆ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนลักษณะการสร้างคำสลับพยางค์ที่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นต่างๆ ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อรวบรวมคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น
2. เพื่อวิเคราะห์จำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น
3. เพื่อเปรียบเทียบจำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานกับภาษาไทยถิ่น

วิธีการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เก็บรวบรวมคำสลับพยางค์ที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นต่างๆ ดังนี้

⁶ เลข ⁷ ใช้เสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ-ขึ้น-ตก และเลข ⁵ ใช้แทนเสียงวรรณยุกต์ระดับต่ำ-ขึ้นตามลำดับ (Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, 2008, p. ๗)

1. พจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐาน รวมทั้งหมดจำนวน 5 เล่ม ประกอบด้วย

1.1 ราชบัณฑิตยสถาน ได้แก่ พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (Royal Institute of Thailand, 2013) พจนานุกรมคำใหม่เล่ม 1-2 (Royal Institute of Thailand, 2014) และพจนานุกรมคำใหม่เล่ม 3 (Royal Institute of Thailand, 2011) รวมจำนวน 3 เล่ม

1.2 นววรรณ พันธุมธา ได้แก่ คลังคำ (Phanthumetha, 2016) จำนวน 1 เล่ม

1.3 มติชน ได้แก่ พจนานุกรมฉบับมติชน (Matichon, 2004) จำนวน 1 เล่ม

2. พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นต่างๆ รวมทั้งหมดจำนวน 6 เล่ม ประกอบด้วย

2.1 ภาษาไทยถิ่นเหนือ ได้แก่ พจนานุกรมล้านนา-ไทย ฉบับแม่ฟ้าหลวง (Rungruang Sri, 2004) และพจนานุกรมภาษาล้านนา (Chaing Mai Rajabhat University, 2007) รวมจำนวน 2 เล่ม

2.2 ภาษาไทยถิ่นอีสาน ได้แก่ สารานุกรมภาษาอีสาน-ไทย-อังกฤษ (Phinthon, 1989) และพจนานุกรมภาษาถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (Office of the National Culture Commission, n.d.) รวมจำนวน 2 เล่ม

2.3 ภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2525 (Srinakharinwirot University, 1992) และพจนานุกรมภาษาถิ่นใต้พุทธศักราช 2550 (Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, 2008) รวมจำนวน 2 เล่ม

พจนานุกรมทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นรวมจำนวนทั้งสิ้น 11 เล่ม จากนั้นนำมาคัดเลือกและรวบรวมคำศัพท์ที่เกิดจากการสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นในงานวิจัยต่อไป

3. ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย คือ คำสลับพยางค์ที่มีจำนวน 2 พยางค์ขึ้นไป โดยมีระบบการเขียนสะกดเมื่อสลับพยางค์กันแล้วเหมือนกัน และคำสลับพยางค์ทุกคำต้องปรากฏเป็นแม่คำหรือ ลูกคำในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐาน หรือ พจนานุกรมภาษาไทยถิ่นต่างๆ ดังกล่าว เพื่อนำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นตามวัตถุประสงค์การวิจัย

4. วิธีการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บข้อมูลสรุปได้ดังนี้

4.1 รวบรวมคำสลับพยางค์ภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นฉบับที่กำหนด โดยเรียงลำดับการเก็บข้อมูลคำสลับพยางค์คำแรกในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นตามลำดับพยัญชนะไทยในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น ความหมาย-หมายความ เก็บข้อมูลไว้ในหมวดพยัญชนะ “ค”, ฐานราก-รากฐาน เก็บข้อมูลไว้ในหมวดพยัญชนะ “ฐ” เป็นต้น

4.2 จัดหมวดหมู่คำสลับพยางค์โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

4.2.1 คำสลับพยางค์ “คู่” ในภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง คำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานในฉบับเดียวกัน หรือ ต่างฉบับกัน โดยมีจำนวนความถี่นับเป็นหน่วย “คู่”

4.2.2 คำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ในภาษาไทยมาตรฐาน หมายถึง คำที่ไม่ได้สลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานในฉบับเดียวกัน หรือ ต่างฉบับกัน แต่ปรากฏคำสลับพยางค์ “คู่” และ/หรือ คำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นฉบับอื่น โดยมีจำนวนความถี่นับเป็นหน่วย “คำ”

4.2.3 คำสลับพยางค์ “คู่” ในภาษาไทยถิ่น หมายถึง คำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นในฉบับเดียวกัน หรือ ต่างฉบับกัน โดยมีจำนวนความถี่นับเป็นหน่วย “คู่”

4.2.4 คำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ในภาษาไทยถิ่น หมายถึง คำที่ไม่ได้สลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นในฉบับเดียวกัน หรือ ต่างฉบับกัน แต่ปรากฏคำสลับพยางค์ “คู่” หรือ คำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานฉบับอื่น โดยมีจำนวนความถี่นับเป็นหน่วย “คำ”

5. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนคำสลับพยางค์และวิเคราะห์ลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น โดยการนำเสนอข้อมูลทั้งหมดเป็นค่าความถี่และค่าร้อยละในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

6. การอภิปรายผลข้อมูล นำผลข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ว่า คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นต่างๆ มีลักษณะการใช้อย่างไร โดยนำเสนอข้อมูลในรูปของการอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการรวบรวมข้อมูลคำสลับพยางค์ทั้งในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น จำนวนคำสลับพยางค์ที่ได้จากการรวบรวมและเปรียบเทียบแสดงดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิจัยการเปรียบเทียบจำนวนคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น

คำสลับพยางค์		จำนวนคำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทย		รวม (คำ) (ร้อยละ)
		มาตรฐาน	ถิ่น	
คู่ (คู่)	ความถี่ (คู่)	993	283	1,276 x 2 = 2,552 (64.56)
	ร้อยละ	77.82	22.18	100
ไร้คู่ (คำ)	ความถี่ (คำ)	854	547	1,401 (35.44)
	ร้อยละ	60.96	39.04	100
รวม (คู่ x 2 คำ) + ไร้คู่ (คำ)	ความถี่	(993 x 2) + 854	(283 x 2) + 547	3,953
		=	= 1,113	(100)
		2,840		
	ร้อยละ	71.89	28.11	100

จากตารางที่ 1 แสดงจำนวนคำสลับพยางค์ที่ปรากฏในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นจำนวนทั้งหมด 3,953 คำ ผลการวิจัยปรากฏว่า คำสลับพยางค์ “คู่” ปรากฏเป็นจำนวน 2,552 คำ (1,276 คู่) คิดเป็นร้อยละ 64.56 ส่วนคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ปรากฏเป็นจำนวน 1,401 คำ คิดเป็นร้อยละ 35.44 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” มีจำนวนมากกว่าคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ปรากฏเป็นจำนวน 1,151 คำ คิดเป็นร้อยละ 29.12

ส่วนจำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” มีจำนวนทั้งสิ้น 1,276 คู่ แบ่งเป็นพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นจำนวน 993 คู่ คิดเป็นร้อยละ 77.82 ส่วนพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นจำนวน 283 คู่ คิดเป็นร้อยละ 22.18 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานมีมากกว่าพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น 710 คู่ คิดเป็นร้อยละ 55.64 ส่วนจำนวนคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” มีจำนวนทั้งสิ้น 1,401 คำ แบ่งเป็นพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นจำนวน 854 คำ คิดเป็นร้อยละ 60.96 ส่วนพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นจำนวน 547 คำ คิดเป็นร้อยละ 39.04 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานมีมากกว่าพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นจำนวน 307 คำ คิดเป็นร้อยละ 21.92

เมื่อรวมจำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” และคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น ผลการวิจัยปรากฏคำสลับพยางค์ทั้งหมด 3,953 คำ โดยพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นจำนวนทั้งสิ้น 2,840 คำ คิดเป็นร้อยละ 71.89 ส่วนพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นจำนวนทั้งสิ้น 1,113 คำ คิดเป็นร้อยละ 28.11 แสดงให้เห็นว่า จำนวนคำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานมีมากกว่าพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น 1,727 คำ คิดเป็นร้อยละ 43.78

ด้านลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นผลการวิจัยพบว่า ลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นปรากฏทั้งหมด 6 ลักษณะ ได้แก่

1. “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยถิ่น” (ม¹) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยมาตรฐาน” (ถ¹) กล่าวคือ ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” คำหนึ่ง แต่ภาษาไทยถิ่นปรากฏคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” อีกคำหนึ่ง เช่น แก้วน้ำ (ม¹) น้ำแก้ว (ถ¹), คำตอบ (ม¹) ตอบคำ (ถ¹), จิตจาง (ม¹) จางจิต (ถ¹) เป็นต้น

2. “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ถ²) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏเป็นหนึ่งคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ม¹⁺¹) กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “คู่” แต่ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “ไร้คู่”

คำใดคำหนึ่งของคำสลับพยางค์ “คู่” ในภาษาไทยถิ่น เช่น คู่เดือน-เดือนคู่ (ถ²) เดือนคู่ (ม^{1.1}), ยาสูบ-สูบยา (ถ²) ยาสูบ (ม^{1.1}), หลั่งไหล-ไหลหลั่ง (ถ²) ไหลหลั่ง (ม^{1.1}) เป็นต้น

3. “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม²) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ถ^{1.1}) กล่าวคือ ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “คู่” แต่ภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” คำใดคำหนึ่งของคำสลับพยางค์ “คู่” ในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น ขวัญเสีย-เสียขวัญ (ม²) เสียขวัญ (ถ^{1.1}), ขอช้าง-ช้างขอ (ม²) ขอช้าง (ถ^{1.1}), ชื่นเชิง-เชิงชื่น (ม²) เชิงชื่น (ถ^{1.1}) เป็นต้น

4. “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม²) กับ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ถ²) กล่าวคือ ทั้งภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “คู่” เช่น เกสา-สาเก จารุ-รุจา ข้าเจ้า-เจ้าข้า เป็นต้น

5. “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม²) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (ถ^x) กล่าวคือ ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “คู่” แต่ภาษาไทยถิ่นไม่ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ เช่น ก้อนน้ำ-น้ำก้อน ความเรียง-เรียงความ ดันดัน-ดันดัน นามสมญา-สมญานาม พิบัติภัย-ภัยพิบัติ เสรำโศก-โศกเสรำ เป็นต้น

6. “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ถ²) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม^x) กล่าวคือ ภาษาไทยถิ่นปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ “คู่” แต่ภาษาไทยมาตรฐานไม่ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ เช่น คนเมือง-เมืองคน คำแระ-ระคำ ร่วนร้อง-ร้องร่วน เรือนลิด-ลิดเรือน อฺยาอฺยฺก-อฺยฺกอฺยฺ⁷ ฮนฮ้อน-ฮ้อนฮน ฮ้อนเฮ้ง-เฮ้งฮ้อน เป็นต้น

⁷ อฺย เป็นการใช้อักษร อ นำ ย และได้กลายเป็นพยัญชนะเดียวภายหลัง พยัญชนะนี้ไม่สามารถปวิวรรตเป็น ย ได้โดยเด็ดขาด (เพราะอักษร “ย” นี้ภาษาล้านนาจะต้องออกเสียงเป็น /ก/ คือเสียง /ญ/ ขึ้นจมูก) (Rungruang Sri, 2004, p. 1030)

จากลักษณะต่างๆ ของการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นดังกล่าว ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น โดยสรุปเป็นผลการวิจัยตามตารางดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น

รวม จำนวน	ลักษณะการใช้คำสลับพยางค์						รวม (คู่)
	m^1-g^1 *8	$g^2-m^{1.1}$ *9	$m^2-g^{1.1}$ *10	m^2-g^2 *11	m^2-g^x *12	g^2-m^x *13	
ความถี่ (คู่)	61	43	142	43	416	144	849
ร้อยละ	7.19	5.06	16.73	5.06	49.00	16.96	100

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นปรากฏทั้งหมดจำนวน 849 คู่ โดยลักษณะการใช้ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน กับ คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (m^2-g^x) ปรากฏเป็นจำนวนมากที่สุด 416 คู่ คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคือลักษณะ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น กับ คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (g^2-m^x) ปรากฏเป็นจำนวน 144 คู่ คิดเป็นร้อยละ 16.96 ตามมาด้วยลักษณะ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน กับ คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน”

*8 “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยถิ่น” (m^1)

กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยมาตรฐาน” (g^1)

*9 “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (g^2) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” ($m^{1.1}$)

*10 “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” ($g^{1.1}$)

*11 “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (g^2)

*12 “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x)

*13 “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (g^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^x)

($m^2-g^{1.1}$) ปรากฏเป็นจำนวน 142 คู่ คิดเป็นร้อยละ 16.73 และลักษณะ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยถิ่น กับ คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏคำสลับพยางค์ไร้คู่อีกคำหนึ่งในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^1-g^1) ปรากฏเป็นจำนวน 61 คู่ คิดเป็นร้อยละ 7.19 ตามลำดับ ส่วนลักษณะ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน กับ คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (m^2-g^2) และ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น กับ คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” ($g^2-m^{1.1}$) ปรากฏเป็นจำนวนน้อยที่สุดเท่ากันจำนวน 43 คู่ คิดเป็นร้อยละ 5.06

จากผลการวิจัยข้างต้นแสดงให้เห็นว่า “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน กับ คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (m^2-g^x) ปรากฏจำนวนมากที่สุด โดยมีจำนวนค่าร้อยละ 49.00 ฉะนั้น คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานจึงปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์มากที่สุดเมื่อเทียบกับคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิเคราะห์และเปรียบเทียบจำนวนคำและลักษณะการใช้สลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นแสดงให้เห็นว่า การใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานปรากฏมากกว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่น โดยมีประเด็นต่างๆ ในการอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ระบบเสียงและระบบการเขียน

ระบบเสียงในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นบางเสียงมีลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้จำนวนคำสลับพยางค์มีลักษณะแตกต่างกัน ดังเช่นระบบเสียง “ร” (r) ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานเป็นจำนวนมาก แต่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสานค่อนข้างน้อย เนื่องจากระบบเสียง “ร” ในแง่ของพยัญชนะต้นของคำที่เป็นภาษาล้านนาหรือภาษาไทเดิม โดยปรกติจะออกเสียงเท่ากับ “ฮ” (h) ส่วนภาษาอีสาน “ร” เป็นพยัญชนะอักษรต่ำ ภาษาอีสานใช้ “ฮ” เป็นพ้อง ส่วนที่ใช้อักษร “ร” มีจำนวนน้อย ฉะนั้นคำสลับพยางค์ระบบเสียง “ร” ในภาษาไทยถิ่นทั้งหมดปรากฏจำนวนเพียง 1 คำเท่านั้น โดยปรากฏคำสลับพยางค์ในลักษณะ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (g^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทย

มาตรฐาน” (ม^๑) โดยมีระบบเสียง “ฮ” ปรากฏเป็นคำอยู่ในความหมายของคำสลับพยางค์คำใดคำหนึ่งในระบบเสียง “ร” ได้แก่ “ร่วนร้อง-ร้องร่วน” (“ร้องร่วน” หมายถึง ว. เสียงดังกังวานอย่างฟ้าร้อง **ฮ้องฮ่วน** ก๊ว)

ในทางตรงกันข้ามระบบเสียง “ฮ” ได้ปรากฏคำสลับพยางค์ “คู่” ในภาษาไทยถิ่นอีสานเท่านั้น ซึ่งมีลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ถ^๒) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม^๓) จำนวนทั้งหมด 8 คู่ ได้แก่ ฮนฮ้อน-ฮ้อนฮน ฮนเฮ-เฮฮน ฮ้อนเฮ้ง-เฮ้งฮ้อน ฮักเฮ้ง-เฮ้งฮัก ฮีบเฮว-เฮวฮีบ ฮุ่งฮู้-ฮู้ฮุ่ง ฮุ่งเฮือง-เฮืองฮุ่ง เฮ้งเฮว-เฮวเฮ้ง และ เฮือเฮือง-เฮืองเฮือ

จากตัวอย่างคำสลับพยางค์ดังกล่าวบางคำได้อธิบายความหมายโดยใช้คำภาษาไทยมาตรฐานที่มีระบบเสียง “ร” ซึ่งไม่ได้ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐาน เช่น “ฮนฮ้อน-ฮ้อนฮน” หมายถึง ก. ร้อนรน “ฮ้อนเฮ้ง-เฮ้งฮ้อน” หมายถึง ก. เร่งร้อน “ฮุ่งเฮือง-เฮืองฮุ่ง” หมายถึง ก., ว. รุ่งเรือง เป็นต้น

ถึงแม้ว่าภาษาไทยมาตรฐานไม่ปรากฏระบบเสียง “ฮ” เหมือนคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่นอีสาน แต่เมื่อเทียบกับระบบเสียง “ร” ที่เป็นเสียงพยัญชนะต้นในภาษาไทยมาตรฐานแล้ว มีจำนวนคำสลับพยางค์มากกว่า ซึ่งภาษาไทยถิ่นไม่ปรากฏคำสลับพยางค์เหล่านี้ อันเป็นลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม^๒) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (ถ^๓) มีจำนวนทั้งหมด 28 คู่ ได้แก่ รกเรียว-เรียวรก ร่วงร้ง-ร้งร่วง รวนเร-เรรวน รวยรุ่ม-รุ่มรวย รวิ-วิร รวี-วีร รงรับ-รับรอง รongเรือง-เรืองรอง รอนราญ-ราญรอน ร้อนรุ่ม-รุ่มร้อน ร่อนเร่-เร่ร่อน รอนแรม-แรมรอน รอบรู้-รู้รอบ ร้อยเรียง-เรียงร้อย รorรี-รือร ระหกระเหิน-ระเหินระหะก รังคัดรังแค-รังแค รังคัต ร้างเร็ด-เร็ดร้าง รางเลือน-เลือนราง ร่ายรำ-รำร่าย ร่าเร้ง-เร้งร่า ราเร็ด-เร็ดรา ราแรม-แรมรา ราวเรือง-เรืองราว Ribเร่ง-เร่ง Rib รื่นเร้ง-เร้งรื่น เริ่มแรก-แรกเริ่ม และ เรือไร-ไรเรือ

ดังนั้น ระบบเสียงคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นมีทั้งระบบเสียง “ร” และ “ฮ” ในขณะที่ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏคำสลับพยางค์เพียงระบบเสียง “ร” แต่เมื่อเทียบกับจำนวนคำในระบบเสียงดังกล่าว ถึงแม้ว่าภาษาไทยมาตรฐานไม่มีระบบเสียง “ฮ” ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์คู่ แต่ปรากฏจำนวนคำสลับพยางค์ในระบบเสียง “ร” มากกว่าภาษาไทยถิ่น

ด้วยเหตุนี้ระบบเสียงที่มีจำนวนมากกว่าจึงไม่ได้เป็นปัจจัยประการสำคัญที่จะระบุได้ว่ามีจำนวนคำสลับพยางค์มากขึ้น

ถึงแม้ว่าระบบเสียงที่แตกต่างกันทำให้เกิดระบบการเขียนคำสลับพยางค์นั้นแตกต่างกัน กล่าวคือ คำสลับพยางค์ที่มีระบบเสียงและระบบการเขียน “ฮ” ในภาษาไทยถิ่นกับ “ร” ในภาษาไทยมาตรฐาน มีทั้งระบบเสียงและระบบการเขียนที่แตกต่างกัน แต่กลับไม่ได้ทำให้ระบบความหมายเปลี่ยนแปลงจากเดิมจากตัวอย่างดังกล่าว เช่นเดียวกับภาษาไทยถิ่นสุโขทัยปรากฏในภาษาที่ไม่เป็นทางการอักษรตัว “ร” ออกเสียงเป็น “ฮ” ตามเสียงพูดในภาษาถิ่น ซึ่งมีระบบความหมายไม่แตกต่างกัน เช่น “ไร่” ออกเสียงเป็น “ไฮ้” (Yodmongkhon, 1999)

อย่างไรก็ตามมีคำสลับพยางค์บางคำในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นมีระบบเสียงเหมือนกัน แต่กลับมีระบบการเขียนพยัญชนะต้นแตกต่างกัน เช่น อักษร “ค” [คอ] พยัญชนะตัวที่ 5 เรียกว่า คอ คน เป็นอักษรต่ำ ปัจจุบันเลิกใช้แล้วในภาษาไทยมาตรฐานโดยส่วนมากใช้หมวดอักษร “ค” แทน อย่างไรก็ตามภาษาไทยถิ่นเหนือปรากฏระบบการเขียนคำในหมวดอักษร “ค” ซึ่งไม่ได้เป็นคำสลับพยางค์ เช่น “เรียงความ” และ “หมายความ” แต่กลับเป็นคำสลับพยางค์ “คู” ในภาษาไทยมาตรฐานในหมวดอักษร “ค” คือ ความหมาย-หมายความ และ ความเรียง-เรียงความ

จากตัวอย่างดังกล่าวทั้ง “เรียงความ” และ “หมายความ” ไม่สามารถเป็นคำสลับพยางค์ในลักษณะ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” ($l^{1.1}$) ได้ เนื่องจากในระเบียบวิธีวิจัยระบุว่า คำสลับพยางค์ทุกคำต้องมีระบบการเขียนสะกดเมื่อสลับพยางค์กันแล้วเหมือนกัน ดังนั้น “เรียงความ” และ “หมายความ” จึงไม่ได้นำมาวิเคราะห์และเปรียบเทียบกับคำสลับพยางค์คู่ “ความเรียง-เรียงความ” และ “ความหมาย-หมายความ” ในภาษาไทยมาตรฐาน ถึงแม้ว่า “เรียงความ” และ “หมายความ” มีระบบเสียงรวมถึงระบบความหมายเหมือนกับคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐานดังกล่าวก็ตาม

อย่างไรก็ตามระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” มีลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (l^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^x) โดยปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือจำนวน 2 คู่ ดังนี้ “คนเมือง-เมืองคน” ส่วน

ภาษาไทยมาตรฐานว่า “คนเมือง” ที่คำว่า “คน” ใช้ระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งมีระบบความหมายไม่แตกต่างกับ “คนเมือง” โดย “คนเมือง” นับเป็นคำสลับพยางค์ไม่ได้ เนื่องจากในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานไม่ปรากฏคำว่า “เมืองคน” ส่วนระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” คำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นอีกคู่หนึ่งคือ “คำแร” (น. ดอกไม้ไหว, ดอกไม้ทอง, ดาวเรืองพม่า) “แรคำ” (น. แพรทอง) ซึ่งปรากฏในคำสลับพยางค์ภาษาไทยถิ่นเหนือเท่านั้น

ถึงกระนั้นระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” ที่ปรากฏในภาษาไทยถิ่นเหนือไม่ได้หมายความว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นจะปรากฏมากกว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐาน หากเปรียบเทียบกับระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” ปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม²) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (ถ^ข) มีจำนวน 25 คู่ ดังนี้ คั่นคิด-คิดคั่น ครวญครำ-ครำครวญ ครองคู่-คู่ครอง ครั่นครั้น-ครั้นครั่น ครั้นครั้น-ครั้นครั้น คริสต์ศาสนา-ศาสนาคริสต์ ครีกครั้น-ครั้นครีก ครึ่งลูก-ลูกครึ่ง ครั้นเครง-เครงครั้น คลอเคลีย-เคลียคลอ คล่องแคล่ว-แคล่วคล่อง คลางแคลง-แคลงคลาง คลาดเคลื่อน-เคลื่อนคลาด คลึงเกล้า-เกล้าคลึง ควกั๊ก-ค้อนควัก ความรู้-รู้ความ ความเรียง-เรียงความ คั่นปาก-ปากคั่น คำสรวย-สรวยคำ คิดได้-ได้คิด คุณพระ-พระคุณ คู่เคียง-เคียงคู่ เครื่องต้น-ต้นเครื่อง เกล้าเคลีย-เคลียเกล้า และ เคื่องแค้น-แค้นเคื่อง

ส่วนระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” ที่ปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (ถ²) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม^ข) มีจำนวน 9 คู่เท่านั้น ดังนี้ คร้วทรง-ทรงคร้ว คร้วรอม-รอมคร้ว คร่าวขอ-ขอคร่าว ควายพัน-พันควาย คอยผ่อ-ผ่อคอย คีตรู้-รู้คีต เค้าผี-ผีเค้า ไคร่อยาก-อยากไคร่ และ ไคร่อยาก-อยากไคร่

ด้านระบบเสียงและระบบการเขียนหมวดอักษร “อ” แม้ปรากฏเป็นคำในภาษาไทยมาตรฐานจำนวนเพียง 4 คำ คือ “อย่า” “อยู่” “อย่าง” และ “อยาก” แต่ไม่ได้ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์แต่ประการใด ซึ่งต่างกับ “อฺย¹⁴” ในภาษาไทยถิ่นเหนือและถิ่น

¹⁴ อฺย เป็นการใช้อักษร อ นำ ย และได้กลายเป็นพยัญชนะเดี่ยวภายหลัง พยัญชนะนี้ไม่สามารถปรัวรดเป็นยได้โดยเด็ดขาด (เพราะอักษร “ย” นี้ภาษาล้านนาจะต้องออกเสียงเป็น /ก/ คือเสียง /ญ/ ขึ้นจมูก) (Rungruang Sri, 2004, p. 1030)

อีสานที่ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ ตัวอย่าง “อยาอยก-อยกอยา” อย่างไรก็ดี คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานปรากฏความหมายคล้ายกับ “อยาอยก-อยกอยา” ดังกล่าว คือ “ยาหยุก-หยูกยา”

ถึงแม้ว่าคำภาษาไทยถิ่นบางคำปรากฏระบบการเขียนหมวดอักษร “อย” ไม่ได้เป็นคำสลับพยางค์ แต่ภาษาไทยมาตรฐานปรากฏระบบการเขียนหมวดอักษร “ย” เป็นคำสลับพยางค์ “คู” เช่น “ยาถ่าย-ถ่ายยา” โดย “ถ่ายา” มีความหมายใกล้เคียงกับหมวดอักษร “อย” ในภาษาไทยถิ่นจากคำว่า “ถ่ายอยา” ซึ่งไม่ปรากฏคำสลับพยางค์ว่า “อยาถ่าย” จึงทำให้ “ถ่ายอยา” ไม่สามารถนับเป็นคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นในลักษณะ “คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม²) กับ “คำสลับพยางค์ไร้คู่ในภาษาไทยถิ่นที่ปรากฏเป็นหนึ่งในคำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ถ^{1.1}) ได้

อย่างไรก็ดีเมื่อพิจารณาความหมายในระบบการเขียนหมวดอักษร “ค” และ “ย” ในภาษาไทยมาตรฐานกับ “ค” และ “อย” ในภาษาไทยถิ่นตามลำดับแล้ว พบว่าระบบความหมายไม่แตกต่างกัน ดังเช่นคำว่า “รื่องความ” “ยาหยก-หยกยา” และ “รื่องความ” “อยาอยก-อยกอยา” ตามลำดับดังกล่าว เนื่องจากภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นเป็นภาษาตระกูลเดียวกัน แม้มีระบบเสียงและระบบการเขียนที่แตกต่างกันดังกล่าว แต่หากพิจารณาระบบความหมายแล้ว เป็นปรากฏความหมายเดียวกัน ถือได้ว่าเป็นการสัมผัสทางภาษาที่เกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติในสังคมหลายภาษา ซึ่งอุดมไปด้วยผู้รู้หลายภาษาพูดหลายภาษาสลับหรือปนกันไป และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน (Prasithrathsint, 2005, p. 92) จึงทำให้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นมีลักษณะการสัมผัสทางภาษาร่วมกันโดยมีระบบความหมายเดียวกัน ที่แม้ว่าบางคำมีระบบเสียงและระบบการเขียนแตกต่างกันก็ตาม

ดังนั้นระบบเสียงและระบบการเขียนหมวดอักษรคำสลับพยางค์ที่ใช้เฉพาะในภาษาไทยถิ่นอาจปรากฏเป็นระบบเสียงและระบบการเขียนอีกหมวดอักษรหนึ่งในคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานได้ สรุปดังนี้

1) ระบบเสียงและระบบการเขียนแตกต่างกัน “ฮ” กับ “ร” เช่น “ฮนฮอน-ฮอนฮน” (ร่อนรน)

2) ระบบเสียงและระบบการเขียนคล้ายคลึงกัน “อย” กับ “ย” ดังเช่น “อยอยอก-อยอกอยา” (ยาหยุก-หยุกยา)

3) ระบบเสียงเหมือนกันแต่ระบบการเขียนแตกต่างกัน “ค” กับ “ก” “เรียงค วาม” (ความเรียง-เรียงความ) “หมายค วาม” (ความหมาย-หมายความ)

ถึงแม้ว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นมีระบบเสียงแตกต่างกัน คล้ายคลึงกัน และเหมือนกันดังกล่าว ซึ่งล้วนทำให้มีระบบการเขียนที่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาจากความหมายของคำสลับพยางค์ข้างต้นแล้วพบว่ามีความหมายเหมือนกันทั้งสิ้น

นอกจากนี้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานได้ปรากฏระบบการเขียนหมวดอักษรต่างๆ ซึ่งภาษาไทยถิ่นแม้มีระบบการเขียนหมวดอักษรนั้นปรากฏเป็นคำ แต่ไม่ได้ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ อันเป็นลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x) ได้แก่ หมวดอักษร “ฐ” และ “ศ” ดังคำสลับพยางค์ว่า “ฐานราก-รากฐาน” และ “เศร้าโศก-โศกเศร้า” เป็นต้น

จากลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นด้านระบบเสียงและระบบการเขียนดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานปรากฏจำนวนและลักษณะการใช้มากกว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่น โดยเฉพาะลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x) ที่ปรากฏมากที่สุดถึงร้อยละ 49 ตามผลการวิจัยดังกล่าว

2. ระบบคำและระบบความหมาย

ด้านระบบคำสลับพยางค์ซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากการประสม (Compounding) และการรวมคำ (Blends) ตามทฤษฎีการสร้างคำ (Word Formation) (Yule, 1985) รวมถึงแนวคิดลักษณะการสร้างคำในภาษาไทย เช่น คำมูล คำประสม คำซ้อน คำสมาส เป็นต้น (Phraya Oupakitsinlapasarn, 1996; Thonglor, 2007) นั้นพบว่า คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานปรากฏการใช้เป็นจำนวนมากกว่าภาษาไทยถิ่น โดยเฉพาะระบบคำในภาษาไทยมาตรฐานที่มีรากศัพท์จากภาษาบาลีสันสกฤตในลักษณะการรวมคำ (Blends) หรือการสร้างคำแบบสมาส โดยส่วนใหญ่ปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x) เช่น ธรรมสาร-สารธรรม บรรณสาร-สารบรรณ พุทธศาสนา-ศาสนาพุทธ เป็นต้น

นอกจากนี้ยังพบลักษณะการประสม (Compounding) ที่เป็นลักษณะคำซ้อนในภาษาไทยมาตรฐานที่ใช้คำบาลีสันสกฤต หรือคำบาลีสันสกฤตประสมกับคำภาษาไทย โดยปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x) เช่นกัน ตัวอย่าง นามสมญา-สมญานาม พิบัติภัย-ภัยพิบัติ บริดีเปรม-เปรมบริดี เสร์ราโศก-โศกเสร์รา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม ภาษาไทยถิ่นปรากฏคำสลับพยางค์ภาษาต่างประเทศ ซึ่งภาษาไทยมาตรฐานปรากฏคำสลับพยางค์นั้นเช่นกัน โดยปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยถิ่น” (g^2) ดังเช่นคำสลับพยางค์ที่มีลักษณะเป็นคำมูล ที่เกิดจากการสลับพยางค์ด้วยความบังเอิญ ซึ่งไม่สามารถหาความสัมพันธ์ระบบความหมายใดๆ ได้ เช่น เกสา-สาเก จารุ-รุจา พายุ-ยุพา เป็นต้น

นอกจากนี้ระบบคำสลับพยางค์ลักษณะการประสมเป็นการประสมคำที่คำใดคำหนึ่งมาจากภาษาอังกฤษปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (m^2) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (g^x) เช่น ก๊อกร้าน้ำ-น้ำก๊อก คริสต์ศาสนา-ศาสนาคริสต์ ยาโดป-โดปยา เป็นต้น

สรุปได้ว่า ระบบคำสลับพยางค์ทั้งหมดหรือคำใดคำหนึ่งที่มาจากภาษาต่างประเทศ ส่วนใหญ่ปรากฏในภาษาไทยมาตรฐาน ซึ่งอาจจะปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นหรือไม่ก็ได้ ในทางกลับกันหากคำสลับพยางค์ที่มาจากภาษาต่างประเทศปรากฏในภาษาไทยถิ่นนั้นอาจจะปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานได้ แสดงให้เห็นว่า ระบบคำภาษาต่างประเทศในภาษาถิ่นมีน้อยจึงปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ค่อนข้างน้อย ซึ่งระบบคำภาษาไทยถิ่นส่วนใหญ่มักปรากฏเป็นคำภาษาถิ่นนั้นทั้งหมด หรือปรากฏร่วมกับคำภาษาไทยกลางเท่านั้น (Keawkhieo, 2008; Khamkhoksung, 2010) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยถิ่นมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับภาษาไทยมาตรฐาน อันส่งผลต่อจำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นที่มีจำนวนน้อยกว่าภาษาไทยมาตรฐานเช่นกัน

ด้านระบบความหมายที่ปรากฏในคำสลับพยางค์นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่กำหนดระบบคำนั้นได้ว่ามีลักษณะการสร้างคำอย่างไร ดังเช่นคำสลับพยางค์บางคำมีระบบความหมายทั้งเหมือนกันและแตกต่างกันเมื่อสลับพยางค์แล้ว โดยระบบความหมายที่

แตกต่างกันมักเกิดจากคำสลับพยางค์ที่มีระบบคำเป็น “คำมูล” เนื่องจากความหมายของ “คำมูลพยางค์เดียว” ในแต่ละคำไม่มีความสัมพันธ์กับระบบความหมายซึ่งกันของ “คำมูลสลับพยางค์” ส่วนสาเหตุที่สลับพยางค์ได้สันนิษฐานว่าเกิดจากความบังเอิญในภาษา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคำที่มาจากภาษาบาลีสันสกฤตดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

อย่างไรก็ตามคำสลับพยางค์ที่มีลักษณะการสร้างคำเป็น “คำสมาส” และ “คำซ้อน” ปรากฏระบบความหมายที่เหมือนกันหรือเกี่ยวข้องกัน เนื่องจากคำมูลพยางค์เดียวมีระบบความหมายเกี่ยวข้องกับคำสลับพยางค์ โดยส่วนใหญ่ปรากฏลักษณะการใช้คำสลับพยางค์แบบ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐาน” (ม^๒) กับ “คำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (ถ^๕) เช่น บรรณสาร-สารบรรณ แน่นเหนียว-เหนียวแน่น เสร้าสร้อย-สร้อยเสร้า เป็นต้น

นอกจากนี้คำสลับพยางค์ที่มีลักษณะการสร้างคำแบบ “คำประสม” ปรากฏระบบความหมายที่คล้ายกันหรือเกี่ยวข้องกับคำมูลพยางค์เดียว เช่น นมแม่-แม่มนม มวยล้ม-ล้มมวย และปรากฏระบบความหมายที่แตกต่างกัน ใจหาย-หายใจ ด้านหน้า-หน้าด้าน เป็นต้น ซึ่งเป็นลักษณะระบบความหมายในคำประสมที่ส่วนใหญ่แบ่งเป็น ระบบความหมายเดิม และระบบความหมายเปลี่ยนไป (Phummuang, 2007)

ดังนั้น ระบบคำมีลักษณะการสร้างคำอย่างไรวินั้นต้องพิจารณาจากระบบความหมายเป็นหลัก ซึ่งลักษณะการสร้างคำในภาษาไทยที่เกิดจากการสลับพยางค์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ระบบคำสลับพยางค์ที่มีลักษณะเป็น “คำมูล” มีระบบความหมายแตกต่างกันเมื่อกลายเป็นคำสลับพยางค์ เนื่องจากไม่สามารถหาความสัมพันธ์ทางระบบความหมายใดๆ กับ “คำมูลสลับพยางค์” ได้ จึงเกิดการสลับพยางค์ด้วยความบังเอิญ ในทางตรงกันข้ามระบบคำสลับพยางค์ที่มีระบบความหมายเหมือนกันหรือใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่เกิดจากระบบคำสลับพยางค์ที่มีลักษณะการประสมแบบ “คำซ้อน” หรือ “คำสมาส” ส่วนระบบระบบคำสลับพยางค์ที่มีลักษณะประสมแบบ “คำประสม” ส่วนใหญ่มีระบบความหมายเกี่ยวข้องกันหรือแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง

นอกจากนี้ระบบคำสลับพยางค์ที่เกิดจากการสร้างคำตามระบบความหมายจากตัวอย่างดังกล่าวมักปรากฏในภาษาไทยมาตรฐานมากกว่าภาษาไทยถิ่น เนื่องจากระบบคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นส่วนหนึ่งปรากฏในระบบความหมายตามภาษาถิ่นต่างๆ ไม่ได้

ปรากฏเป็นระบบคำในพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น โดยเฉพาะลักษณะการสร้างคำแบบคำซ้อน ที่ส่วนใหญ่ปรากฏเป็นคำสลับพยางค์ในความหมายเท่านั้น ดังคำว่า “ตั้น” หมายถึง ว. ฝ่าไป, มุดตั้นไป, ฝ่าไปในที่รกหรือที่ลำบากมักใช้ ตั้น เป็น ตั้นตั้น หรือ ตั้นตั้น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่นปรากฏการใช้น้อยกว่าภาษาไทยมาตรฐานตามรายงานผลการวิจัยดังกล่าว

สรุป

การใช้คำสลับพยางค์ในพจนานุกรมภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นปรากฏจำนวนคำสลับพยางค์ “คู่” มากกว่าคำสลับพยางค์ “ไร้คู่” นอกจากนี้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานมีจำนวนมากกว่าภาษาไทยถิ่น รวมถึงลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ อันส่งผลถึงลักษณะการใช้ “คำสลับพยางค์คู่ในภาษาไทยมาตรฐานกับคำสลับพยางค์ไม่ปรากฏในภาษาไทยถิ่น” (m^2-g^x) ปรากฏมากที่สุด ดังนั้นจำนวนและลักษณะการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานปรากฏมากกว่าคำสลับพยางค์ในภาษาไทยถิ่น โดยเกิดจากปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ระบบเสียงและระบบการเขียน ระบบคำและระบบความหมาย ซึ่งสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ประโยชน์ด้านการเรียนการสอนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะความเหมือนและความแตกต่างด้านการใช้คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น ตลอดจนสามารถจัดทำเป็นคู่มืออนุกรมคำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นให้แก่ผู้เรียน ผู้สอน และผู้สนใจทั่วไป เพื่อนำคำสลับพยางค์ดังกล่าวไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- Burusphat, S. (2000). *phumisat phasa thin* [Dialects Geography]. Bangkok: Akepimthai.
- Chaing Mai Rajabhat University, Institute of Language, Art and Culture. (2007). *Photchananukrom phasa lanna (phim khrang thi 2)* [Lanna Language Dictionary (2nd ed.)] Chiang Mai: Seangsin.
- Keawkhieo, Y. (2008). kansuksa priapthiap khamprasom phasa Thai mattrathan kap phasa Thai thin nua [A comparative Study of Compound Words in Standard Thai and Northern Thai Dialect]. *Journal of Thai Language and Thai Culture Kasetsart University*, 3(2), 139-152.
- Khamkhoksung, C. (2010). *khamson nai phasa thin Khorat* [Compound Words in Korat Thai Dialect] (Independent Study of Master of education, Naresuan University).
- Matichon. (2004). *photchananukrom chabap mati chon* [Matichon Dictionary of Thai Language]. Bangkok: Matichon.
- Nakhon Si Thammarat Rajabhat University. (2008). *photchananukrom phasa thin tai Phutthasakkarat songphanharoihasip (phim khrang thi 5)* [Southern Thai Dialect Dictionary 2550 B.E. (5th ed.)]. Bangkok: My Media.
- Naksakul, K. (2008). *rabop siang phasa Thai (phim khrang thi 6)* [Thai Phonology (6th ed.)]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Office of the National Culture Commission. (n.d.). *photchananukrom phasa thin phak tawan ok Chiang Nua* [North Eastern Thai Dialect Dictionary]. Bangkok: Arun.
- Phanthumetha, N. (2016). *khlang kham (phim khrang thi 7)* [Word Source (7th ed.)]. Bangkok: Amarin.
- Phinthong, P. (1989). *saranukrom phasa Isan - Thai - Angkrit* [Isaan-Thai-English Dictionary]. Ubon Ratchathani: Siritham.

- Phraya Oupakitsinlapasarn. (1996). *lak phasa Thai* [Principle of Thai language]. Bangkok: Thai Watanapanich.
- Phummuang, S. (2007). *kan wikhro khongsang læ khwammai khong khamprasom nai photchananukrom chabap ratchabanthittayasathan Pho.So. songphanharoisipsong* [An Analysis of Structures and Meaning of Compounds in the Standard Thai Dictionary 1999] (Thesis of Master of education, Naresuan University).
- Prasithratsint, A. (2005). *phasa nai sangkhom Thai: khwamlaklai kan plianplæng læ kanphatthana* [Language in Thai society: diversity change, and development]. Bangkok: Chulalongkorn University.
- Royal Institute of Thailand. (2011). *photchananukrom kham mai lem sam* [Royal Institute Dictionary of New Words Volume III]. Bangkok: Union Ultraviolet.
- Royal Institute of Thailand. (2013). *photchananukrom chabapratthabanthittayasathan Pho.So. songphanharoihasipsi* [Royal Institute Dictionary 2554 B.E.]. Bangkok: Siriwatthana Interprint.
- Royal Institute of Thailand. (2014). *photchananukrom kham mai lem nung-song* [Royal Institute Dictionary of New Words Volume I & II]. Bangkok: Nameebooks.
- Rungruangsi, U. (2004). *photchananukrom lanna - Thai chabap mæ fa luang* [Lanna-Thai Dictionary: Mae Fah Luang Edition]. Chiang Mai: Mingmuang.
- Srinakharinwirot University, Institute for Southern Thai Studies. (1992). *photchananukrom phasa thin tai Phutthasakkarat songphanharoiyisipha (phim khang thi 3)* [Southern Thai Dialect Dictionary 2525 B.E. (The 3rd ed.)]. Bangkok: Amarin.
- Thonglor, K. (2007). *lak phasa Thai* [Principle of Thai language]. Bangkok: Ruamsam.

- Yodmongkhon, K. (1999). *kansuksa siang ra nai phasa Thai choeng prawat* [A Historical Study of R in Thai] (Thesis of Doctor of Philosophy Linguistics, Mahidol University).
- Yule, G. (1985). *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้มาจากโครงการวิจัยเรื่อง “คำสลับพยางค์ในภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่น” ซึ่งได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากมหาวิทยาลัยพายัพ ผู้เขียนขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้